

Ymchwiliad Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg Cynulliad Cenedlaethol Cymru i Hawliau Plant, Hydref 2019

Papur Tystiolaeth gan y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, Llywodraeth Cymru

Cyflwyniad

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu Ymchwiliad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i Hawliau Plant yng Nghymru sydd wedi cynnwys craffu ar effaith Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011. Mae Llywodraeth Cymru yn falch o weld hawliau plant yn cael lle mor flaenllaw yng ngwaith pwysig y Pwyllgor.

Lle nad yw adrannau o'r papur tystiolaeth hwn yn dilyn trefn cylch gorchwyl ymchwiliad y Pwyllgor, rydym wedi nodi pa rai o'r amcanion y maent yn cyfateb iddynt.

Lle canolog Hawliau Plant yng ngwaith Llywodraeth Cymru

Mae gan Lywodraeth Cymru draddodiad balch ac ymrwymiad parhaol o ran codi ymwybyddiaeth ac ymgorffori hawliau plant mewn polisïau ac arferion yng Nghymru.

Mae hawliau plant yn sylfaenol i'n prosesau o ddatblygu polisïau, deddfwriaeth a gwasanaethau yng Nghymru ac maent yn sail i'n huchelgais bod pob plentyn yng Nghymru yn cael y dechrau gorau posibl mewn bywyd. Llywodraeth Cymru oedd y llywodraeth gyntaf yn y DU i benodi Comisiynydd Plant yn 2001 a gwnaeth fabwysiadu CCUHP fel y sail dros lunio polisïau i blant yn 2004. Hawliau plant sy'n sbardun i raglenni a pholisïau allweddol yng Nghymru.

Natur a chwmpas y Ddeddfwriaeth

Mae Cymru wedi arwain ym maes hawliau plant drwy eu hymgorffori'n gyfreithiol drwy Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011¹ (y cyfeirir ato fel 'y Mesur' yng ngweddill y Papur Tystiolaeth hwn). Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i wneud trefniadau deddfwriaethol mor arwyddocaol er mwyn sicrhau lle canolog i hawliau plant.

Mae'r Mesur yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Llywodraeth Cymru i roi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)² wrth arfer unrhyw rai o'u 'swyddogaethau', gan gynnwys y canlynol:

- Llunio deddfwriaeth newydd arfaethedig;

¹ <http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/2/contents>

² <https://www.unicef.org.uk/what-we-do/un-convention-child-rights/>

- Llunio polisiâu newydd arfaethedig;
- Adolygu, neu newid, polisi a/neu ddeddfwriaeth sy'n bodoli eisoes.

Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011

O dan Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011, mae gan Weinidogion Cymru bedair dyletswydd:

- Rhoi **sylw dyledus** i CCUHP wrth arfer swyddogaethau Gweinidogol
- Paratoi **Cynllun Hawliau Plant** sy'n gosod y trefniadau i sicrhau cydymffurfiaeth â'r ddyletswydd i roi sylw dyledus
- Cyhoeddi **Adroddiad Cydymffurfio** ar y ffordd y mae'r Gweinidogion wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd i roi sylw dyledus, o leiaf bob pum mlynedd (rydym wedi ymrwymo i gyhoeddi adroddiad bob dwy flynedd a hanner ar hyn o bryd)
- Cymryd camau priodol i **hybu dealltwriaeth o CCUHP ymhlith y cyhoedd**

Mae'r Nodyn Esboniadol i'r Mesur yn esbonio:

*“Mae'r ddyletswydd sylw dyledus yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru **roi'r pwys priodol** yn holl amgylchiadau'r achos i Ran 1 o'r Confensiwn a'r Protocolau, **gan eu cydbwysu â'r holl ffactorau eraill** sy'n berthnasol i'r penderfyniad sydd o dan sylw.³*

Mae hyn yn golygu ei bod yn ofynnol i Weinidogion Llywodraeth Cymru roi ystyriaeth briodol i CCUHP, gan gydbwysu CCUHP â'r holl ffactorau eraill sy'n berthnasol i'r penderfyniad dan sylw.

Mae gweddill y papur tystiolaeth hwn yn nodi'r trefniadau cynhwysfawr y mae Llywodraeth Cymru wedi'u rhoi ar waith sy'n deillio o'r Mesur. Mae'r trefniadau hyn yn sicrhau bod hawliau plant a CCUHP wrth wraidd ein polisiâu a'n harferion.

³ <http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/2/enacted/welsh?view=interweave>

Adran 1: Dylanwad y Mesur ar brosesau gwneud penderfyniadau Llywodraeth Cymru⁴

Mae Llywodraeth Cymru wedi dangos ei hymrwymiad i hawliau plant drwy arwain y ffordd a'u hymgorffori'n gyfreithiol drwy'r Mesur. Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i fabwysiadu dull deddfwriaethol o'r fath.

Mae'r Mesur yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyledus i CCUHP, ni fwriedir iddo ragnodi canlyniadau polisi. Mae'r broses o roi sylw dyledus i CCUHP wedi'i phennu'n fwriadol ar lefel genedlaethol ac mae'n cynnig fframwaith cadarn ar gyfer pob penderfyniad, gan gynnwys polisiâu a deddfwriaeth. Mae hyn yn golygu bod holl weithgarwch y Llywodraeth yn rhan o'r fframwaith hwn ac felly nid oes angen ailadrodd y ddyletswydd i roi sylw dyledus ar wyneb darnau diweddarach o ddeddfwriaeth. Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn ymgymryd â darn sylweddol o waith i ystyried opsiynau yn y dyfodol i ddwyn cyfrifoldebau'r Llywodraeth ynghyd er mwyn sicrhau hawliau dynol i bob grŵp o'r boblogaeth, gan osgoi'r angen i fabwysiadu dull gweithredu tameidiog ar draws sawl darn gwahanol o ddeddfwriaeth.

Mae Gweinidogion yn ymwybodol o'u dyletswydd i roi ystyriaeth gytbwys i hawliau plant a CCUHP. Mae canllawiau ar gynghori Gweinidogion ar gael i swyddogion, gan gynnwys eu rhwymedigaethau mewn perthynas â rhoi sylw dyledus i CCUHP fel rhan o'r broses o lunio polisiâu. Mae'r gofyniad hwn yn gymwys ym mhob rhan o Llywodraeth Cymru, nid dim ond y meysydd y gellid ystyried bod ganddynt gysylltiad amlwg â pholisiâu sy'n ymwneud â phlant.

Pwysigrwydd ac effaith Asesiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant

Mae hawliau plant wedi'u hymgorffori yng nghyfraith Cymru. Mae hyn yn golygu, pryd bynnag y defnyddiwn unrhyw rai o'n pwerau i wneud penderfyniad ei bod yn ofynnol inni ystyried yr effaith ar blant a phobl ifanc.

Er mwyn sicrhau bod swyddogion yn helpu Gweinidogion i gydymffurfio â'u dyletswydd i roi sylw dyledus i CCUHP, mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu Aseiad o'r Effaith ar Hawliau Plant. Mae Asesiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant yn helpu Gweinidogion i roi sylw dyledus i CCUHP yn unol â'r Mesur.

Mae'r Aseiad o'r Effaith ar Hawliau Plant yn nodi'n glir y broses y dylai swyddogion ei dilyn er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â phroses yr Aseiad o'r Effaith ar Hawliau Plant i roi sylw dyledus a sut i roi cyngor sy'n caniatáu i Weinidogion roi ystyriaeth gytbwys i faterion, gan gynnwys sut mae erthyglau CCUHP wedi cael eu hystyried.

⁴ Noder bod yr adran hon o'r papur yn ymdrin â'r materion canlynol a nodwyd o gylch gorchwyl ymchwiliad y Pwyllgor: dyraniadau ariannol, mesurau gweithredu cyffredinol, y sylw dyledus sy'n cael ei roi i CCUHP yn ymarferol, Asesiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant yn cael eu defnyddio fel adnodd ystyrlon, prosesau ymgorffori effeithiol mewn portffolios.

Cynhelir Asesiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant er mwyn cynghori Gweinidogion ar effaith bosibl polisïau, rhaglenni neu ddeddfwriaeth ar blant a phobl ifanc, fel y gellir ystyried hyn wrth wneud penderfyniadau. Maent yn helpu i dywys swyddogion ac yn helpu Gweinidogion i wneud penderfyniadau ynglŷn â pholisïau, dyrannu adnoddau a gweithredu. Mae'n bosibl y bydd yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant yn nodi meysydd na fyddent wedi eu hystyried fel arall o bosibl a lle y gellir lliniaru effeithiau ar blant a'u hawliau. Mae proses yr Asesiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant yn gymharol newydd ac, felly, mae Llywodraeth Cymru yn croesawu adborth ar yr Asesiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant a gynhaliwyd hyd yma. Ein nod yw rhoi dull gweithredu cymesur sy'n helpu i sicrhau bod Asesiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant o ansawdd uchel.

Effaith hawliau plant ar ddyraniadau ariannol

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae'r broses Gyllidebol wedi mabwysiadu dull integredig o gynnal asesiadau effaith, sy'n cynnwys ystyried hawliau plant. Mae hyn yn galluogi Llywodraeth Cymru i gyflawni ei chyfrifoldeb i ystyried penderfyniadau ynghylch gwariant strategol o safbwynt nifer o ffactorau er mwyn deall eu heffaith.

Mae'r gwaith paratoi ar gyfer y gyllideb eleni wedi cael ei lywio gan ein hwyth maes trawsbynciol â blaenoriaeth, sef y blynyddoedd cynnar, gofal cymdeithasol, tai, sgiliau a chyflogadwyedd, gwell iechyd meddwl, datgarboneiddio, tlodi a bioamrywiaeth.

Mae pob un o'r meysydd hyn wedi cael eu harwain gan Weinidog – sydd heb unrhyw gyfrifoldeb portffolio uniongyrchol am y maes blaenoriaethol uniongyrchol – sy'n gweithio ar draws y llywodraeth er mwyn sicrhau bod yr holl waith a wnawn mewn gwahanol adrannau yn cael yr effaith fwyaf bosibl, gyda'r adnoddau a fydd ar gael inni yng Nghyllideb 2020-21. Rydym yn cydnabod y meysydd hyn fel y rhai a allai gyfrannu fwyaf at ffyniant a llesiant hirdymor, gan gynnwys yr effeithiau ar lesiant plant.

Ein nod yw cefnogi pobl ifanc i gyflawni eu llawn botensial. Gwyddom y bydd profiadau unigolion yn ystod eu blynyddoedd cynnar yn chwarae rhan bwysig o ran llywio eu dyfodol ac yn allweddol o ran eu cyfle i fyw bywyd iach, ffyniannus a bodlon.

Mesurau Gweithredu Cyffredinol

Mae'r Mesur yn ddarn blaengar o ddeddfwriaeth sy'n integreiddio CCUHP yng nghyfraith Cymru. Cytunwn â'r cyflwyniad i'r ymchwiliad gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol fod Cymru "has gone further than the UK Government and any other devolved authority in the UK to integrate the Convention in domestic law".

Mae'r Mesur yn bodloni disgwyliadau Pwyllgor y Cenhedloedd Unedig ar Integreiddio'r Confensiwn mewn cyfraith ddomestig fel mesur gweithredu deddfwriaethol cyffredinol. Daw ymchwil y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol i'r casgliad canlynol:

“The Measure has added a new basis for judicial review. This means that the Convention may be relied on before a UK court to challenge a decision taken by a Welsh Minister.”⁵

Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y Mesur a'r trefniadau ategol yn dylanwadu ac yn effeithio ar brosesau llunio polisi a gwneud penderfyniadau ar y lefel gywir ac yn darparu fframwaith cadarn a phriodol ar gyfer ymgorffori hawliau plant.

⁵ The Impact of Legal Integration of the UN Convention on the Rights of the Child in Wales, Dr Simon Hoffman a Sean O'Neill, Arsyllfa Cymru ar Hawliau Dynol Plant a Phobl Ifanc a Sean O'Neill, Plant yng Nghymru, Awst 2018

Adran 2: System Gynhwysfawr o Gymorth a Her i Ategu'r Mesur

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion roi sylw dyledus i CCUHP wrth arfer unrhyw rai o'u swyddogaethau. Mae'r Mesur yn un radical, pellgyrhaeddol ei gwmpas a'i natur. Ond ni ddylai'r Mesur gael ei ystyried ar ei ben ei hun: nid yw'n gweithredu mewn gwactod. Mae'n rhan allweddol o gymorth a her gynhwysfawr, ehangach, a gynigir er mwyn sicrhau bod hawliau plant yn cael eu hymgorffori ym mholisiau ac arferion Cymru.

Cymorth

Gall y rhai sy'n llunio polisiau ac ymarferwyr gael gafael ar gryn dipyn o gymorth drwy hyfforddiant, gwybodaeth ac adnoddau i'w helpu i ddatblygu polisiau a darparu gwasanaethau sy'n ymgorffori hawliau plant:

1) Hyfforddiant

Yn ogystal â'r hyfforddiant sydd ar gael yn fewnol i swyddogion Llywodraeth Cymru, mae Llywodraeth Cymru yn parhau i ariannu cymorth i sefydliadau proffesiynol drwy hyfforddiant arbenigol gan Brifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant. Mae Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant yn darparu hyfforddiant am ddim i sefydliadau megis awdurdodau lleol (gan gynnwys aelodau etholedig), byrddau iechyd, swyddogion cyswllt yr heddlu a Chwaraeon Cymru. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ariannu hyfforddiant codi ymwybyddiaeth mynediad agored drwy arian grant i'r elusen Plant yng Nghymru.

2) Gwybodaeth ac Adnoddau am Hawliau Plant

Darperir gwybodaeth ac adnoddau am ddim i weithwyr proffesiynol a'r cyhoedd drwy wefan Llywodraeth Cymru ar Hawliau Plant a gafodd ei diweddar⁶ a gweithgarwch yn y cyfryngau cymdeithasol. I gyd-daro ag achlysur cyhoeddi CCUHP 30 mlynedd yn ôl, mae Llywodraeth Cymru wedi diweddar⁶ yr wefan a'r adnoddau, gan ganolbwyntio'n benodol ar adnoddau dysgu sy'n hygyrch i bob ysgol a sefydliad ieuencid yng Nghymru.

3) Cyfranogi – llais plant a phobl ifanc

Mae Erthygl 12 o CCUHP yn cydnabod hawliau plant a phobl ifanc i fynegi barn am benderfyniadau sy'n effeithio arnynt. Mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i sicrhau bod plant a phobl ifanc yn ddinasyddion llawn a gweithredol yng Nghymru y mae eu safbwyntiau yn cael eu hystyried, ac mae wedi cymryd camau cadarnhaol i hwyluso hyn. Rydym wedi ariannu Plant yng Nghymru i ddatblygu Cymru Ifanc, sy'n gweithio gyda grwpiau ieuencid, fforymau a chynghorau sy'n bodoli eisoes er mwyn dwyn ynghyd eu llais cyfunol. Mae hyn yn amhrisiadwy i Lywodraeth Cymru wrth ystyried deddfwriaeth newydd neu ddatblygu rhaglenni a pholisiau newydd.

⁶ <https://llyw.cymru/hawliau-plant-yng-nghymru>

Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn gweithio'n agos gyda Plant yng Nghymru a Cymru Ifanc i hyrwyddo'r Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc sy'n adlewyrchu'r ethos sy'n seiliedig ar hawliau sy'n rhan annatod o weithio gyda phlant a phobl ifanc. Mae'r nod barcud cyfranogi newydd yn cydnabod cyrff cyhoeddus a byrddau gwasanaethau cyhoeddus sy'n rhagori o ran cynnwys plant a phobl ifanc yn y broses o ddatblygu polisiau, gwneud penderfyniadau a darparu'r gwasanaethau hyn.

Cymru yw'r unig wlad yn y DU hyd yma sydd wedi ymgynghori â phlant a phobl ifanc ar eu barn am Brexit. Mae'r Senedd leuencid newydd yn cynnig canolbwynt i safbwyntiau pobl ifanc yng Nghymru – yn eu cefnogi i fynegi barn a dylanwadu ar ddatleuon gwleidyddol a phrosesau gwneud penderfyniadau.

Cyngor a Her Allanol

Yn ogystal â'r cymorth hwn i ymgorffori hawliau plant, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod gwerth cyngor allanol arbenigol ac yn croesawu her gan y sector o ran cefnogi prosesau o lunio polisiau a darparu gwasanaethau o'r radd flaenaf. Rydym yn rhoi cyllid sylweddol i'r sector ynghyd â chyfleoedd eang i siarad â Gweinidogion a swyddogion polisi arweiniol er mwyn helpu i sbarduno cynnydd ar hawliau plant:

1) Comisiynydd Plant Cymru

Llywodraeth Cymru oedd y llywodraeth gyntaf yn y DU i benodi Comisiynydd Plant (2001). Mae'r Comisiynydd Plant yn chwarae rhan allweddol fel hyrwyddwr annibynnol hawliau plant yng Nghymru ac mae'n helpu i ddwyn y llywodraeth i gyfrif mewn sawl ffordd, gan gynnwys drwy gyhoeddi adroddiad blynyddol. Yn adroddiad 2017-18⁷ gwnaed 15 o argymhellion i Lywodraeth Cymru. Roedd yn dda gan Lywodraeth Cymru dderbyn, neu dderbyn mewn egwyddor, bob un o argymhellion y Comisiynydd⁸. Mae ymateb y llywodraeth yn dangos i ba raddau y mae hawliau plant yn cael eu hystyried o ddifrif gan bob rhan o Lywodraeth Cymru, yn ogystal â'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth cynhwysfawr rhwng y Comisiynydd Plant a Llywodraeth Cymru.

Mae'r Comisiynydd yn cael nifer sylweddol o gyfleoedd i gynnig cyngor, arbenigedd a her i Lywodraeth Cymru a'r cyrff cyhoeddus a ariennir gan Lywodraeth Cymru. Yn ogystal â'r Adroddiad Blynyddol, mae'r Comisiynydd Plant hefyd yn cyhoeddi adroddiadau chwarterol yn nodi ei barn ar y cynnydd y mae Llywodraeth Cymru yn ei wneud yn erbyn ei hargymhellion.

⁷ <https://www.childcomwales.org.uk/wp-content/uploads/2018/09/Adroddiad-Blynyddol-2017-18.pdf>

⁸ <https://llyw.cymru/adroddiad-blynyddol-comisiynydd-plant-cymru-2017-2018-ymateb-llywodraeth-cymru>

Mae'r Comisiynydd yn cyfarfod yn rheolaidd â Gweinidogion Llywodraeth Cymru er mwyn cael trafodaeth ddilynol ar faterion o ddiddordeb a materion sy'n achos pryder. Ar lefel swyddogol, mae'r Comisiynydd a'i swyddfa yn cymryd rhan mewn nifer sylweddol o grwpiau gorchwyl a gorffen sy'n helpu i ddatblygu polisiau ac arferion Llywodraeth Cymru. Mae'r Comisiynydd hefyd yn cyflwyno ymatebion ysgrifenedig ffurfiol a datganiadau polisi mewn ymateb i ymgynghoriadau ffurfiol.

Mae fframwaith y Comisiynydd ar gyfer gweithio gyda phlant, '*Y Ffordd Gywir*'⁹, yn cynnwys gwybodaeth ddefnyddiol am ffyrdd o ymgorffori hawliau dynol plant a manteision gwneud hynny. Nod *Y Ffordd Gywir* yw gosod CCUHP wrth wraidd y gwaith o gynllunio a darparu gwasanaethau ac integreiddio hawliau plant ym mhob agwedd ar wneud penderfyniadau, polisiau ac arferion. Mae Llywodraeth Cymru yn ceisio rhannu a hyrwyddo'r defnydd o *Y Ffordd Gywir* ymhlith partneriaid yn y sector.

2) Grŵp Cyngori ar Hawliau Plant

Mae aelodau'r grŵp yn cynnwys amrywiaeth o arbenigwyr o bob rhan o'r sector gydag aelodau o Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru, Arsyllfa Cymru ar Hawliau Dynol Plant a Phobl Ifanc, UNICEF UK a Plant yng Nghymru.

Mae'n cyfarfod bob chwarter i gynghori Llywodraeth Cymru ar hawliau plant. Gall roi cyngor i dimau polisiau unigol a chynnig cymorth a her ar gyfer Aseidiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant. Mae hefyd wedi bod yn gweithio'n agos iawn gyda Llywodraeth Cymru i ddatblygu Cynllun Hawliau Plant diwygiedig a chyd-gynhyrchu cynlluniau i ddathlu 30 mlynedd ers cyhoeddi CCUHP.

⁹ Y Ffordd Gywir: Dull Gweithredu Seiliedig ar Hawliau Plant yng Nghymru - <https://www.complantcymru.org.uk/adnoddau/dull-hawliau-plant/y-ffordd-gywir-2/>

Adran 3: Cynnydd wrth ddatblygu hawliau plant a gwell canlyniadau yng Nghymru

Mae'r papur tystiolaeth hwn wedi nodi cwmpas y Mesur a'r trefniadau cynhwysfawr ar waith i'w gefnogi. Bydd ffocws y papur hwn yn awr yn troi at y canlyniadau i blant a phobl ifanc sy'n deillio o'r trefniadau hyn.

Mae'r cyfuniad hwn o gymorth arbenigol a her yn golygu bod Llywodraeth Cymru yn mynd ati mewn ffordd gynhwysfawr i ymgorffori hawliau plant a sicrhau gwell canlyniadau i blant a'u teuluoedd. Comisiynodd y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol adroddiad ar effaith Mesur 2011¹⁰ yn ddiweddar. Daeth i'r casgliad bod Mesur 2011 a'r trefniadau ategol wedi arwain at effaith gadarnhaol, sylweddol ar bolisïau yng Nghymru:

“We have no reservations in concluding that the Measure has achieved its objective of embedding the Convention in policy-making in Wales.

The due regard duty has established a new framework for policy development, which in turn has resulted in greater attention to, and visibility for, children's rights in policy processes undertaken by Ministers and their officials.

In our assessment, the Measure has had a significant impact on the way policy is undertaken by the Welsh Government: it has clearly established the Convention as a reference framework for policy decision-making in Wales.”

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno. Mae'n amlwg bod y dull gweithredu hwn yn dwyn ffrwyth. Ceir tystiolaeth ddiriaethol o hyn, sy'n golygu gwelliannau gwirioneddol o ran hawliau a llesiant plant a phobl ifanc yng Nghymru. Ymhlith yr enghreifftiau diweddar mwyaf arwyddocaol o gynnydd mae'r canlynol:

- y Bil Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb Resymol) (Cymru) sy'n cymryd cam pellach o ran ein hymrwymiad i helpu i ddiogelu hawliau plant ac, os caiff ei basio, a fydd yn helpu i roi terfyn ar gosbau corfforol i blant yng Nghymru;
- Bydd fframwaith Cwricwlwm i Gymru 2022 yn rhoi canllawiau i gefnogi dulliau gweithredu sy'n seiliedig ar hawliau ac addysg hawliau dynol;
- Ein hymrwymiad yw ymestyn y bleidlais i bobl ifanc 16 a 17 oed. Mae hyn yn golygu y bydd pobl ifanc 16 a 17 oed yn gymwys i bleidleisio yn etholiadau 2021 y Cynulliad ac etholiadau llywodraeth leol yn 2022.

Gan edrych ymlaen, roedd diogelu cenedlaethau'r dyfodol yng Nghymru yn un o egwyddorion sylfaenol ein deddf arloesol, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae hon yn ei gwneud yn ofynnol i gyrrff cyhoeddus ystyried llesiant mwy cyffredinol pobl (gan gynnwys plant a phobl ifanc), wrth ddarparu gwasanaethau a meddwl mwy am yr effaith hirdymor.

¹⁰ The Impact of Legal Integration of the UN Convention on the Rights of the Child in Wales, Dr Simon Hoffman a Sean O'Neill, Arsyllfa Cymru ar Hawliau Dynol Plant a Phobl Ifanc a Sean O'Neill, Plant yng Nghymru, Awst 2018

Adran 4: Effeithiolrwydd y Cynllun Hawliau Plant a'r Adroddiad Cydymffurfio diwethaf sy'n dangos y camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru i roi'r Mesur ar waith yn llawn

Cynllun Hawliau Plant

Mae adran 2 o'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru lunio Cynllun Hawliau Plant. Mae'r Cynllun Hawliau Plant¹¹ (y cyfeirir ato fel "y cynllun" yng ngweddill y ddogfen hon) yn nodi'r trefniadau sydd ar waith er mwyn sicrhau bod Gweinidogion Cymru yn cydymffurfio â'r ddyletswydd i roi sylw dyledus wrth arfer unrhyw rai o'u swyddogaethau.

Ei nod yw helpu swyddogion i ddeall a chyflawni eu cyfrifoldebau i gynorthwyo Gweinidogion i gydymffurfio â'r ddyletswydd i roi sylw dyledus a sicrhau y caiff hawliau plant eu hystyried wrth ymgymryd â'u gwaith. Mae'n ddogfen bwysig, sy'n helpu i weithredu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i hawliau plant¹².

Ar hyn o bryd, rydym yn gweithio'n agos gyda'n grŵp cynghori arbenigol ar hawliau plant (y Grŵp Cynghori ar Hawliau Plant¹³) er mwyn datblygu fersiwn newydd o'r Cynllun. Rydym yn rhoi gwerth ar farn arbenigol y Grŵp Cynghori ar Hawliau Plant a'r sector ehangach ac rydym yn ymrwymedig i gydweithredu, gan weithio gyda rhanddeiliaid yn Llywodraeth Cymru a thu hwnt er mwyn sicrhau bod y Cynllun newydd mor effeithiol â phosibl. Mae adran 3 o'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori â'r canlynol:

- Plant a phobl ifanc;
- Y Comisiynydd Plant (a gynrychiolir ar y Grŵp Cynghori ar Hawliau Plant);
- Unrhyw bobl neu gyrff eraill sy'n briodol ym marn Gweinidogion Cymru.

Mae'n ofynnol inni hefyd geisio cytundeb y Cynulliad Cenedlaethol cyn cyhoeddi cynllun newydd ac edrychwn ymlaen at gael adroddiad y pwyllgor yn dilyn yr ymchwiliad byr hwn ac ystyried ei argymhellion er mwyn helpu i lunio'r drafft terfynol o'r Cynllun Hawliau Plant ar gyfer ymgynghoriad. Wrth ddiweddarau'r cynllun bwriedir datblygu fersiwn i blant a phobl Ifanc. Disgwylwn i'r cynllun newydd fod ar waith erbyn gwanwyn 2020.

Adroddiad Cydymffurfio

Mae adran 4 o'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i Lywodraeth Cymru lunio adroddiad cydymffurfio¹⁴. Mae'n rhaid i Weinidogion gyhoeddi adroddiad, o leiaf bob pum

¹¹ <http://www.assembly.wales/Laid%20Documents/GEN-LD9732%20-%20Children%27s%20Rights%20Scheme%202014-22042014-255569/gen-ld9732-e-Cymraeg.pdf>

¹² Dylid nodi bod y Cynllun Hawliau Plant yn rhan allweddol o gymorth a her gynhwysfawr, ehangach, a gynigir er mwyn sicrhau bod hawliau plant yn cael eu hymgorffori ym mholisiau ac arferion Cymru (fel y nodir yn Adran 2 o'r Papur Tystiolaeth hwn).

¹³ Mae aelodau'r grŵp yn cynnwys arbenigwyr sector o Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru, Arsyllfa Cymru ar Hawliau Dynol Plant a Phobl Ifanc, UNICEF UK a Plant yng Nghymru.

¹⁴ <http://www.assembly.wales/laid%20documents/gen-ld11444/gen-ld11444-w.pdf>

mlynedd, ar sut y maent hwy a'r Prif Weinidog wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd i roi sylw dyledus. Yn unol â'n hymrwymiad ehangach i CCUHP, mae Gweinidogion wedi dangos pwysigrwydd hawliau plant i Lywodraeth Cymru drwy ei gwneud yn ofynnol i adroddiadau canol tymor gael eu cyhoeddi, sy'n newid y cylch adrodd i unwaith bod dwy flynedd a hanner. Mae'r adroddiad cydymffurfio yn nodi sut mae Gweinidogion wedi cydymffurfio â'u rhwymedigaethau o dan y Mesur, sut maent wedi rhoi'r trefniadau sy'n ymwneud ag Adran 1 o'r Mesur ar waith, y ffordd y mae Llywodraeth Cymru yn cymhwyso'r ddyletswydd i roi sylw dyledus at CCUHP yn gyffredinol, a pha effaith y mae wedi'i chael.

Gwnaethom gyhoeddi'r trydydd adroddiad cydymffurfio ym mis Chwefror 2018. Rydym yn hyderus ei fod yn dangos mewn ffordd effeithiol y camau a gymerwyd gan Lywodraeth Cymru i roi'r Mesur ar waith. Drwy baratoi'r adroddiad bu cyfle i symud y tu hwnt i'r geiriau ar y llyfr statud a meddwl am yr hyn y mae'r Mesur yn ei olygu'n ymarferol. Croesawodd Llywodraeth Cymru y cyfle i ddefnyddio'r canllawiau a gyhoeddwyd gan swyddfa'r Comisiynydd Plant *Y Ffordd Gywir*¹⁵ er mwyn adolygu ein gwaith a'n hymrwymiad i CCUHP dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf.

Cafodd yr Adroddiad Cydymffurfio ei strwythuro ar sail pum egwyddor dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant¹⁶, gan ddangos ymrwymiad Llywodraeth Cymru o hyd i hawliau plant ac annog cyrff cyhoeddus eraill i ddefnyddio'r fframwaith hwn. Yn benodol, mae'r adroddiad cydymffurfio yn rhoi gwybodaeth am weithgarwch Llywodraeth Cymru sy'n anelu at gefnogi hawliau plant. Mae'r adroddiad yn manylu ar y ffordd y mae'r broses o Asesu'r Effaith ar Hawliau Plant wedi'i hategu gan nifer o weithgareddau er mwyn hybu gwybodaeth a dealltwriaeth o CCUHP. Mae hyn yn cynnwys hyfforddiant a roddir i swyddogion Llywodraeth Cymru, a hyfforddiant a ariennir gan Lywodraeth Cymru i ymarferwyr sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc.

¹⁵ Y Ffordd Gywir: Dull Gweithredu Seiliedig ar Hawliau Plant yng Nghymru -

<https://www.complantcymru.org.uk/adnoddau/dull-hawliau-plant/y-ffordd-gywir-2/>

¹⁶ Bwriedir i'r canllawiau gynnig fframwaith ymarferol, yn seiliedig ar CCUHP, er mwyn helpu cyrff cyhoeddus i integreiddio hawliau plant ym mhob agwedd ar wneud penderfyniadau, polisiâu ac arferion. Mae pum egwyddor dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant fel a ganlyn:

- Ymgorffori – integreiddio CCUHP mewn prosesau gwneud penderfyniadau drwy weithdrefnau a chymau gweithredu.
- Cydraddoldeb a pheidio â gwahaniaethu – sicrhau y caiff pob plentyn gyfle cyfartal i wneud y gorau o'i fywyd a'i dalentau, ac nad oes rhaid i unrhyw blentyn wynebu cyfleoedd bywyd gwael oherwydd gwahaniaethu.
- Grymuso plant - gwella galluedd plant fel unigolion er mwyn iddynt allu manteisio ar hawliau yn well, ac ymgysylltu ag unigolion a sefydliadau sy'n effeithio ar eu bywydau, dylanwadu arnynt a'u dwyn i gyfrif.
- Cyfranogi – gwrandao ar blant a phobl ifanc ac ystyried eu barn mewn ffordd ystyrlon.
- Atebolrwydd – sef bod awdurdodau yn atebol i blant am benderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau. Mae'n cynnwys rhoi gwybodaeth i blant a phobl ifanc a mynediad i weithdrefnau sy'n galluogi i holi a herio penderfynwyr.

Darparu Hyfforddiant Allanol

Dangosodd yr adroddiad gwerthuso ar yr hyfforddiant a ddarperir gan Brifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant ar CCUHP fod 1,627 o bobl o wyth gweithlu gwahanol wedi cael yr hyfforddiant rhwng mis Hydref 2015 a mis Hydref 2018.

Mae'r gwerthusiad o'r hyfforddiant wedi bod yn gadarnhaol dros ben – dywedodd 91% o bobl fod yr hyfforddiant o safon ardderchog neu dda iawn. Canfu'r gwerthusiad fod dealltwriaeth ac ymwybyddiaeth o CCUHP wedi cynyddu ymhlith y rhai a gymerodd ran, a nododd eu bod yn teimlo eu bod yn gallu rhoi'r wybodaeth honno ar waith yn ogystal â rhannu eu gwybodaeth â'u cydweithwyr a'u sefydliadau.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymestyn y contract â Phrifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant i ddarparu hyfforddiant ac mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio mewn partneriaeth â'r brifysgol i ddarparu hyfforddiant ar CCUHP a hawliau plant am ddim i bartneriaid yn y sector cyhoeddus.

Adran 5: Pa mor effeithiol y mae Llywodraeth Cymru yn ymateb ar sail strategol i'r Sylwadau Terfynol

Adroddiad Sylwadau Terfynol 2016

Cyhoeddwyd adroddiad Sylwadau Terfynol y Cenhedloedd Unedig ar 12 Gorffennaf 2016¹⁷. Ymhlith rhai o'r meysydd allweddol a nodwyd yn yr adroddiad roedd:

- Cyflwyno rhwymedigaeth statudol i gynnal asesiad o'r effaith ar hawliau plant wrth ddatblygu cyfreithiau a pholisïau sy'n effeithio ar blant;
 - Y bleidlais i bobl ifanc 16 a 17 oed;
 - Sefydlu seneddau ieuenctid cenedlaethol;
 - Newid y gyfraith i roi i blant a phobl ifanc yr un diogelwch rhag ymosodiad ag a roddir i oedolion;
 - Gostwng lefel y cyllid ar gyfer gofal plant a chymorth i deuluoedd;
 - Mynd i'r afael â thlodi plant;
 - Buddsoddi mewn gwasanaethau iechyd meddwl i blant a'r glasoed, a datblygu strategaethau ar lefelau cenedlaethol a datganoledig
-
- Ymestyn y bleidlais i bobl ifanc 16 a 17 oed. Mae hyn yn golygu y bydd pobl ifanc 16 a 17 oed yn gymwys i bleidleisio yn etholiadau 2021 y Cynulliad ac etholiadau llywodraeth leol yn 2022;
 - Y Bil Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb Resymol) (Cymru) sy'n cymryd cam pellach o ran ein hymrwymiad i helpu i ddiogelu hawliau plant ac, os caiff ei basio, a fydd yn helpu i roi terfyn ar gosbau corfforol i blant yng Nghymru;
 -
 - Camau gweithredu ymarferol i fynd i'r afael â thlodi. Mae hyn yn cynnwys mesurau fel cyngor ar ddyled a budd-daliadau lles, helpu pobl i gael gwaith neu ddychwelyd i'r gwaith a gwella sgiliau er mwyn helpu unigolion i gamu ymlaen yn y gwaith. Mae Llywodraeth Cymru hefyd o blaid darparu cyflog cymdeithasol mwy hael – gwasanaethau sy'n cyfateb i arian parod sy'n sicrhau bod arian yn cael ei adael ym mhocedi dinasyddion Cymru – drwy raglenni megis cynllun mynediad at y Grant Datblygu Disgyblion, sy'n helpu rhieni i fforddio eitemau cyffredin sydd eu hangen ar eu plant yn yr ysgol. ein darpariaeth gofal plant a Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor.

¹⁷ <https://www.unicef.org.uk/babyfriendly/wp-content/uploads/sites/2/2016/08/UK-CRC-Concluding-observations-2016-2.pdf>

Adran 6: I ba raddau y mae Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod ei dyletswyddau yn y Mesur yn cael eu trosi yn waith gan gyrff cyhoeddus a ariennir gennym

Mae Erthygl 12 o CCUHP yn ymwneud â hawliau cyfranogi plant a phobl ifanc. Tybir bod Erthygl 12 yn “egwyddor gyffredinol” yn yr ystyr ei bod yn chwarae rôl sylfaenol i wireddu'r holl hawliau yn y Confensiwn i bob plentyn. Mae UNICEF yn crynhoi Erthygl 12 fel a ganlyn:

‘Every child has the right to express their views, feelings and wishes in all matters affecting them, and to have their views considered and taken seriously.’

Mae cyfranogi yn golygu gwrando ar blant a phobl ifanc ac ystyried eu barn mewn ffordd ystyrion. Mae'n cynnwys eu helpu i fynegi eu barn yn rhydd a chymryd eu safbwyntiau o ddifrif pan fydd penderfyniadau yn cael eu gwneud neu pan fydd camau'n cael eu cymryd sy'n effeithio ar eu bywydau, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.

Cyfranogiad

Fel gwlad, mae Cymru wedi arwain y gad yn y DU o ran hyrwyddo pwysigrwydd hawliau plant mewn deddfwriaeth, polisïau ac arferion. Cydnabyddir Cymru yn rhyngwladol hefyd, yn enwedig o ran ei gwaith ar gyfranogiad plant o dan Erthygl 12 o CCUHP sy'n sicrhau yr ymgynghorir â phlant a phobl ifanc a'u bod yn cael eu cynnwys mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.

Mae gwelliannau yn cynnwys cynnydd tuag at ostwng yr oedran pleidleisio yng Nghymru i 16 oed, sefydlu Senedd Ieuenctid ac ymgynghori'n ffurfiol â phlant a phobl ifanc ynghylch Brexit – Cymru oedd yr unig wlad i ymgynghori â phobl ifanc.

Cymru Ifanc

Rydym yn ariannu Plant yng Nghymru i ddarparu Cymru Ifanc - sef llwyfan cyfranogi cenedlaethol i bobl ifanc ymgysylltu â llywodraeth ynglŷn â pholisïau a phenderfyniadau sy'n effeithio arnynt. Mae Llywodraeth Cymru am i bob plentyn a pherson ifanc gael cyfleoedd - er enghraifft mewn cynghorau ysgol, fforymau ieuencid a Cymru Ifanc - i gymryd rhan weithredol mewn prosesau gwneud penderfyniadau ar lefelau lleol, rhanbarthol neu genedlaethol yng Nghymru.

Mae Cymru Ifanc yn gweithio gyda grwpiau ieuencid, fforymau a chynghorau sy'n bodoli eisoes er mwyn casglu llais cyfun plant a phobl ifanc ynghyd i ddylanwadu ar ddeddfwriaeth, polisïau a rhaglenni. Mae hefyd yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i gyrraedd plant a phobl ifanc sydd wedi'u hymylu, sy'n swil, o dan anfantais, sy'n ddi-hyder, neu sy'n byw o'r neilltu.

Y Cyd-destun Cenedlaethol – cefnogi cyfranogiad ledled Cymru

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllawiau statudol i awdurdodau lleol ar hyrwyddo a hwyluso cyfranogiad gan blant a phobl ifanc mewn penderfyniadau a allai effeithio

arnynt. Yn 2015, diweddarwyd y canllawiau statudol hyn er mwyn ystyried Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sy'n rhoi cyfranogiad gweithredol pobl a chymunedau wrth wraidd y broses o wella llesiant, yn ogystal â bod yn un o'r pum ffordd o weithio a nodwyd yn y Ddeddf.

Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi'n glir bod yn rhaid i ganllawiau statudol gael eu gweithredu ledled Cymru ac y caiff cyfranogiad plant a phobl ifanc mewn prosesau gwneud penderfyniadau ei ymgorffori mewn darpariaeth brif ffrwd. Ers 2014, mae swyddogion o Lywodraeth Cymru wedi ymweld ag awdurdodau lleol yn rheolaidd er mwyn cael darlun o gyfranogiad drwy ddeall sut mae'r ddyletswydd hon yn cael ei rhoi ar waith yn lleol. Bwriedir cynnal rhaglen arall o ymweliadau yn ystod gwanwyn 2020.

Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc.

Cafodd y safonau cyfranogiad eu hadolygu a'u hadnewyddu yn 2017 gan bartneriaeth o weithwyr fforwm ieuencid ac aelodau Cymru Ifanc a'u llywio gan ymgynghoriadau â phobl ifanc. Datblygodd y grŵp gorchwyl a gorffen cenedlaethol nod barcud a phroses hunanasesu newydd a Nod Siarter newydd. Mae'r Safonau yn nodi'r materion allweddol y dylai pob gweithiwr fod yn ymwybodol ohonynt wrth weithio gyda phlant a phobl ifanc yng Nghymru. Mae'r safonau wedi'u hategu gan CCUHP a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhwydwaith Gweithwyr Cyfranogiad Cymru.

Mae'r rhwydwaith yw cynnig fforwm i Gymru gyfan er mwyn cefnogi'r gwaith o ddatblygu a rhannu polisïau, ymchwil, arbenigedd ac arferion gorau ym maes hawliau plant a chyfranogiad ledled Cymru. Mae aelodaeth y rhwydwaith yn cynnwys gweithwyr cyfranogiad plant a phobl ifanc o awdurdodau lleol yng Nghymru yn bennaf. Mae hefyd yn cynnal deialog allweddol â'r rhai sy'n llunio polisïau ac sy'n gwneud penderfyniadau er mwyn cyfrannu at y broses o roi cyfranogiad a hawliau plant ar waith yn strategol yng Nghymru a dylanwadu arni.

Mae'r rhwydwaith yn fforwm i wneud y canlynol, ymhlith pethau eraill:

- Rhannu adnoddau ymarferol a hyrwyddo arferion gorau sy'n cefnogi'r broses o roi cyfranogiad a hawliau plant ar waith yn effeithiol yng Nghymru;
- Rhannu arbenigedd ac arferion gorau ym maes hawliau plant a chyfranogiad yng Nghymru;
- Bod yn llais annibynnol dros randdeiliaid proffesiynol a dylanwadu'n strategol ar brosesau datblygu polisïau a gwneud penderfyniadau sy'n ymwneud â phlant a phobl ifanc yng Nghymru;
- Cefnogi datblygiad proffesiynol parhaus ymarferwyr a rhannu gwybodaeth/arferion da cyfranogiad plant a phobl ifanc ledled Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cefnogi'r rhwydwaith hwn am flynyddoedd lawer drwy gynnal y cyfarfodydd a chyfrannu ac arwain trafodaethau am gyfranogiad a'r ffordd y gall y rhwydwaith ddylanwadu ar ddatblygiad polisïau Llywodraeth Cymru.

Dri deg mlynedd ers cyhoeddi CCUHP

Mae 30 mlynedd wedi mynd heibio ers cyhoeddi CCUHP, sy'n garreg filltir bwysig, a byddwn yn ei dathlu gyda phartneriaid allweddol yn y sector plant, er mwyn tynnu sylw at bwysigrwydd hawliau plant a'n hymrwymiad iddynt.

Yn ogystal â chodi ymwybyddiaeth o hawliau plant a CCUHP, rydym yn gweithio gyda'r sector plant i wrando ar farn plant a phobl ifanc drwy lansio ymgyrch i ddathlu 30 mlynedd ers cyhoeddi CCUHP. Fel rhan o'r ymgyrch codi ymwybyddiaeth, rydym wedi trefnu #childrentakeoverwales, sy'n golygu y bydd plant a phobl ifanc yn cael cyfle i "gymryd drosodd" mewn amrywiaeth o weithgareddau a digwyddiadau mewn lleoliadau gwahanol.

Bydd hyn yn digwydd yn ystod y cyfnod cyn digwyddiad o ddathlu ar 20 Tachwedd 2019. Bydd y digwyddiad hefyd yn dathlu'r sefydliadau sydd wedi ennill y nod barcud ar gyfer safonau cyfranogiad.

Caffael Corfforaethol

Mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r tîm masnachol i atgyfnerthu prosesau caffael er mwyn sicrhau bod pob contract perthnasol a roddir yn rhoi sylw dyledus i hawliau plant.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn darparu fframwaith llywodraethu i gyrff cyhoeddus wella'r ffordd y maent yn hyrwyddo buddiannau plant a phobl ifanc. Mae'r Ddeddf yn cefnogi ymrwymadau megis CCUHP ac yn darparu ar gyfer gwneud penderfyniadau gwell drwy sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn edrych i'r hirdymor; yn atal problemau rhag codi neu waethygu; yn mabwysiadu dulliau gweithredu integredig a chydweithredol; yn cynnwys pobl o bob oedran – gan gynnwys plant a phobl ifanc.

Adran 7: I ba raddau y mae Llywodraeth Cymru wedi gweithredu ar ei dyletswydd i hybu gwybodaeth a dealltwriaeth o CCUHP ymhlith y cyhoedd, gan gynnwys plant a phobl ifanc

Mae Erthygl 42 o CCUHP yn ei gwneud yn ofynnol i Lywodraethau fynd ati'n weithredol i sicrhau bod plant a phobl ifanc yn ymwybodol o'r Confensiwn, a hynny am fod angen i'r cyhoedd, gan gynnwys plant a phobl ifanc, fod yn ymwybodol o'u hawliau er mwyn eu harfer.

Mae adran 5 o'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i "Weinidogion Cymru gymryd camau priodol i hybu gwybodaeth a dealltwriaeth ymhlith y cyhoedd (gan gynnwys plant) o CCUHP."

Mae codi ymwybyddiaeth o CCUHP a hawliau plant yn flaenoriaeth sylweddol i Lywodraeth Cymru a'i phartneriaid yn y sector.

Mae 30 mlynedd wedi mynd heibio ers cyhoeddi CCUHP a bydd Llywodraeth Cymru yn achub ar y cyfle i ddiweddarau'r wybodaeth a'r adnoddau presennol¹⁸ a roddir i'r cyhoedd, gan gynnwys plant a phobl ifanc, ac yn comisiynu ymgyrch genedlaethol i godi ymwybyddiaeth o hawliau plant.

Rydym wedi bod yn gweithio gyda'r Grŵp Cynghori ar Hawliau Plant¹⁹ i ddatblygu a hyrwyddo'r ymgyrch ac rydym yn datblygu brand newydd a deunydd i godi ymwybyddiaeth o hawliau plant a CCUHP. Mae cyfres o ddigwyddiadau wedi'u trefnu ac mae cyfrifon cyfryngau cymdeithasol newydd ar Facebook a Twitter wedi'u creu. Bydd plant a phobl ifanc yn cymryd rhan yn uniongyrchol yn yr ymgyrch drwy #childrentakeoverWales.

Mae plant a phobl ifanc yn cael eu cynnwys yn y gwaith o ddylunio a chynnal y digwyddiad dathlu 30 mlynedd, gan gadeirio, cyd-gadeirio, arwain neu gydarwain cyflwyniadau a gweithdai. Cyn y digwyddiad bydd plant a Phobl Ifanc yn cymryd rhan mewn nifer o weithgareddau, gan gynnwys cyfrannu clipiau ffilm byr i'w dangos yn y gynhadledd.

Fel rhan o'r ymgyrch codi ymwybyddiaeth cynhaliwyd nifer o weithdai cerdd mewn ysgolion, er mwyn helpu i sicrhau bod hawliau plant yn ddilys ac yn berthnasol i blant. Mae plant ac athrawon, gan gynnwys prif weithredwr yr Urdd, sef y mudiad mwyaf i blant yn Ewrop, hefyd wedi cyfarfod â'r Dirprwy Weinidog er mwyn trafod Hawliau Plant.

Mae gwefan Llywodraeth Cymru ar hawliau plant²⁰ wedi cael ei hadnewyddu ac aeth yn fyw ym mis Hydref 2019. Mae'n cynnwys dolenni i wefannau pob un o aelodau'r Grŵp Cynghori ar Hawliau Plant. Mae hefyd yn cynnwys dolenni i adnoddau hyfforddiant y gellir eu defnyddio mewn ysgolion neu leoliadau ieuencid eraill. Mae rhagor o hyfforddiant ar gael gan y Comisiynydd Plant a Plant yng Nghymru.

¹⁸ ¹⁸ <https://llyw.cymru/hawliau-plant-yng-nghymru>

¹⁹ Mae aelodau'r grŵp yn cynnwys arbenigwyr sector o Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru, Arsyllfa Cymru ar Hawliau Dynol Plant a Phobl Ifanc, Unicef UK a Plant yng Nghymru.

²⁰ <https://llyw.cymru/hawliau-plant-yng-nghymru>